

משום שהישראל משתכר מאיסורי הנאה, שהיין נעשה נסך בעת היותו בגת, לפני ירידתו לבור.

ומבאר הגמרא: **משום דברי רב הונא**, הסובר כן.

א-11 וממשיכה הברייתא: ב. **ואין בוצרין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה**, מפני שגורם טומאה לפירות הטבולין לתרומה, כמבואר.

וכל שכן שאין דורכין עמו, הואיל ודריכתן בגת טמאה — מטמאתן, נמצא שאינו "גורם" בלבד, אלא "מסייע" ממש בידי עובר עבירה.

ג. **אבל בוצרין עם העובד כוכבים בגת**, כיון שעדיין אינו יין להיקרא נסך, וכן אינו אסור מטעם "גורם טומאה", מפני ש**מותר לגרום טומאה לפירות חולין שבארץ ישראל**, כיון שהגוי פטור מלהפריש תרומה מפירותיו, ופירותיו אינם טבולים לתרומה.

שנינו במשנתנו: **ואינו עושה יין נסך עד שירד לבור**.

הגמרא מביאה משנה במסכת מעשרות, ונאמר בה שאף כשהיין נמצא בבור, עדיין אינו נקרא יין עד ש"יקפה". והוא, שהחרצנים והם חלקי הענבים שלא נסתנו היטב במסנת [הנקרא "גרגתוניי"] לפני כניסתם לבור — צפים למעלה על היין⁽¹⁰⁶⁾. כלומר, כל זמן המשכת היין לבור מתערבים החרצנים והיין שבבור, מחמת זרימת היין. וכשהוא נח מזרימתו, עולים החרצנים על

פני הבור.

[מותר לאכול מפירות טבל אכילת עראי, כל זמן שלא נגמרו מלאכתן. ולכל פרי ופרי יש לו גמר מלאכה בפני עצמו, לפי ענינו. המשנה במסכת מעשרות דנה, מהו גמר מלאכת היין].

ומקשינן: **והתניא** [גירסא אחרת: **והתנן**] הלא שנינו: מאימתי הוי גמר מלאכה לענין הלכות מעשרות? **יין משיקפה**, אחרי כניסתו לבור.

ומתריצין: **אמר רבא: לא קשיא**, איננה סתירת משניות, אלא מחלוקת תנאים — **הא**, המשנה במסכת מעשרות, משנת רבי **עקיבא** היא, **והא** משנתנו, משנת רבנן היא —

דתנן [גירסא אחרת: **דתניא**] שנינו בברייתא: יין הוי גמרו למעשר **משירד לבור**, אלו הן דברי חכמים, ואילו רבי **עקיבא אומר: משיקפה**. הרי שנחלקו בכך רבי עקיבא וחכמים.

איבעיא להו, הסתפקו בני הישיבה: קיפוי זה שאמר רבי עקיבא — **קיפוי דבור** הוא, כמבואר, **או קיפוי דחבית**, אחרי שמכניס היין לחביות, עדיין נשאר בו מקצת חרצנים והן צפין על פני החבית —

והגמרא מסתפקת, שיתכן ורבי עקיבא סובר שרק בקיפוי זה המאוחר מאוד בתהליך ייצור היין — נקרא עליו שם יין.

ופשטינן: **תא שמע: דתניא** [גירסא אחרת:

106. כן פירש רש"י.

והראב"ד מפרש: כשהשמרים יורדים למטה והיין עולה למעלה.

ורבינו חננאל מפרש: הסרת הקצף מעל היין.

בברייתות של רבי אושעיא: יין — משירד לבור ויקפה, הוא גמר מלאכתו למעשרות. אלו הם דברי חכמים. רבי עקיבא אומר: מעת שישלה, יעלה את היין מהבור להנתן בחביות.

וברייתא זו סותרת את המבואר לעיל, בין לדברי חכמים ובין לדברי רבי עקיבא, כי בברייתא הקודמת שנינו שחכמים סוברים משירד לבור, ואילו בברייתא של רבי אושעיא שנינו, שהם סוברים שאינו נקרא יין עד שיקפה בבור.

וכן, בברייתא הקודמת שנינו שרבי עקיבא סובר עד שיקפה בבור, ואילו בברייתא של רבי אושעיא שנינו שאינו נקרא יין עד העלאתם מהבור להנתן בחביות?

ומתריצין: ברייתא זו של רבי אושעיא מקובלת יותר, ונתרץ את הברייתא הקודמת בהתאם לנוסחתו של רבי אושעיא —

דתנן שנינו במשנה המובאת לעיל והיא משנת רבי עקיבא: יין, הוי גמר מלאכתו, משיקפה.

וממשיכה המשנה: אף על פי שקפה בתוך הבור, ואסור לשתות מן היין שבבור שתיית עראי עד שיתקן מעשרותיו — מכל מקום, מותר לשתות עראי מיין הנשאר בגת, הילכך: קולט, שואב יין מן הגת העליונה, ומן הצינור, שממנו יורד היין לבור, ושותה, שתיית עראי, מפני שאותו היין עדיין לא נגמר מלאכתו⁽¹⁰⁷⁾.

וממה שהמשנה מדברת ביין שקפה בבור — שמע מינה: קיפוי דבור קאמרינן, והוא הקיפוי שדיבר עליו רבי עקיבא. שאם תאמר, קיפוי של חביות, מה ענינם אצל הגת והצינור —

שמע מינה, ונפשטה האיביעיא.

ומקשינן: וחתני, הרי שנה רב זביד, בדבי

פטורה ממעשרות?

ותירצו: אם עומדת שבשדה, מדובר, שהכניס את היין הביתה לשתות. הילכך: אם שאב היין מן הבור, חייב במעשרות מן התורה, מפני שנגמרה מלאכתו. ואילו אם קלט יין מן הגת, ולא נגמרה מלאכתו, לא התחייב במעשרות מן התורה, ומותר לשתות שתיית עראי.

ואם מדובר בגת שבבית — יש לחלק בין הכנסת תבואה כמוץ שאין דרכה בכך, ופטורה מן המעשרות, לבין הכנסת ענבים לגת שבבית, הואיל ודרכו בכך — נקבע לחיוב מעשרות בגמר מלאכתו בבית. הילכך, אסור לשתות מן היין שבבור וקולט מן הגת ושותה ארעי.

107. אין הטבל מתחייב במעשרות עד שיראה פני הבית, וכל זמן שלא הכניסו לבית, מותר מן התורה לאכול את הטבל אפילו אכילת קבע, וחכמים אסרו אכילת קבע והתירו אכילת ארעי. הכניסה לבית, היא אחרי גמר מלאכתו. ואם נגמר מלאכתו בבית — מותרים באכילת ארעי אף מדרבנן.

והקשו התוס', גת זו שאסור לשתות ממנה ארעי מן הבור, ומותר מן הגת — היכן עומדת? אם עומדת בשדה, למה אסור לשתות מן הבור, הרי עדיין לא ראה פני הבית?

ואם עומדת בבית, והכניס שם ענבים ודרכם שם — קשה, איך מתחייב במעשר? הרי מבואר שאם הכניסו תבואה לבית ובבית דשו אותה —

רבנן, החמירו חכמים בדינו, ואמרו, שעוד לפני שקפה בבור נקרא יין, ונאסר במגע הגוי.

והוא מודה לגבי מעשר, שאינו נעשה יין עד שיקפה, כדעת חכמים, או עד שישלה בחביות, כדעת רבי עקיבא.

ואין בדין זה שלש דעות.

והגמרא דנה: ולדעת רבא, דלא שאני ליה, 11-ב שלא חילק בין יין נסך למעשרות — שהרי הקשה לעיל סתירה בין משנתנו למשנה במסכת מעשרות, ותירץ: לא קשיא הא רבי עקיבא הא רבנן. ולכאורה, למה לא תירץ את הסתירה כך: ביין נסך החמירה משנתנו, לפיכך נאסר היין עוד לפני שקפה בבור, ואילו לגבי מעשרות אינו נקרא יין עד שקפה בבור? משמע, שרבא לא חילק בין יין נסך למעשרות, והשווה את דיניהם⁽¹¹⁰⁾.

תרצה נמי, תרץ גם להך קמייטא, לברייתא זו הקודמת — הכי, בנוסח זה: יין — משירד לבור ויקפה. אלו הם דברי חכמים. ואילו רבי עקיבא אומר: משישלה בחביות.

ודנה הגמרא: ואלא, אם כן, מתניתין, משנתנו, והיא משנה ראשונה, דקתני, ששינונו בה: אינו עושה יין נסך עד שירד לבור, עוד טרם שקפה בבור⁽¹⁰⁸⁾ —

לימא תלתא תנאי היא? האם נאמר ששלש דעות הן: האחת, משנתנו הסוברת לגבי יין נסך, [ומסתבר שכמו כן לענין מעשרות] שמעת ירדתו לבור נקרא יין, טרם שקפה⁽¹⁰⁹⁾. השניה, חכמים הסוברים משיקפה בבור. והשלישית, רבי עקיבא הסובר משישלה בחביות.

ומסקינן: לא, אין צורך לומר כן. והתנא של משנתנו אמר דינו רק לגבי יין נסך, כי שאני יין נסך, שונה דינו, משום דאחמירו ביה

ביניהם, לא יבואו לטעות ביניהם. ואם היתה משנתנו סוברת שיש לחלק ביין שבבור בין אחר קיפוי ללפניו — היה לה לומר חידוש זה, שהוא חידוש גדול יותר.

109. כן כתב רש"י.

ומסתבר שכתב כן לפי "משנה ראשונה", ואילו ל"משנה אחרונה" נעשה יין עוד בעודו בגת. [ועיין בהערה 6].

110. כתב הריטב"א: לא ניחא לגמרא לומר שרבא חזר בו מסברתו, ועתה מחלק בין יין נסך למעשרות — כיון שבמפורש השווה אותם, מוכח, שרבא ידע כן מסברא או שקיבל כן מרבותיו.

108. כתבו התוס': משנתנו בודאי אינה מתפרשת "עד שירד לבור ויקפה". כיון שמשמע שרצתה לחלק בין הגת להבור, ולתחום תחום ברור מתי נעשה יין — ואם נאמר שגם בבור עדיין אינו יין עד שיקפה, למה כתבה שבגת עדיין אינו יין, הלא אף בבור אינו יין עד שיקפה? בשלמא המשנה במסכת מעשרות, שכתבה בפירוש "משיקפה", באה לחדש חידוש גדול, שאף שכבר קפה היין בבור, לא נאסר היין הנשאר בגת. והוא חידוש, מפני שהיה עולה על הדעת לומר, שכיון שהיין שבבור כבר התחייב, ואיסור גמור לפניו, יש לגזור על כל היין אף במה שנשאר בגת ובצנור, כי קל לטעות בין היין שלמעלה ליין שלמטה — אבל במשנתנו לגבי יין נסך, אין בכך חידוש לומר שלא גזרו על היין שבגת מפני היין שבבור, כיון שהגרגתוני מפסיק